

Protokoll 6/2025

fört vid Fastighetsnämndens sammanträde tisdagen den 30 september 2025 kl. 16:30-17:10, Bråvallasalen, Stadshuset

Ledamöter

Clara Lindblom (V) Ordförande
Henrik Virro (M) Vice ordförande
Anders Österberg (S)
Gustav Österman (S)
Ingela Edlund (S)
David Persson (S)
Martin Hansson (MP)
Therese Lindström (M)
Theréz Randquist (M)
Sergej Salnikov (SD)
Hansi Karppinen (L)
Frank Hojem (C)
Elinor Odeberg (S) ersätter Alma Carlsson (S)

Ersättare

Jimmy Gigg Lundin (S)
Frida Punar (S)
Ulf Walther (S)
Hashim Mohamed Jama (V)
Vanja Knocke (V)
Albin Arleskär (MP)
Mats Rydelius (M)
Tomas Tetzell (M)
Julian Kroon (SD)
Lovisa Hedin (KD)

Övriga närvarande

Anders Kindberg Fastighetsdirektör
Carina Jonsson Avdelningschef
Lars Cha Avdelningschef
Olga Ekstam Avdelningschef
Camilla Silfverling Avdelningschef
Katja Rosenlind Förvaltningssekreterare
Fabian Lind Nämndsekreterare
Sherif Zakhour Borgarrådssekreterare
Reza Etemad Personalföreträdare §5, §§8-12

Justerare

Clara Lindblom, Henrik Virro

Datum för justering

2025-09-30



Paragraf §3, §5, §§8-12

Sekreterare Fabian Lind

§ 3**Anmälan av delegationsbeslut inom fastighetskontoret
2025**

FSK 2025/16

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner anmälan av delegationsbeslut.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

- FSK 2025/16-29 Anmälan av delegationsbeslut inom fastighetskontoret 2025-09-30
- FSK 2025/16-27 Bilaga 1 Delegationsbeslut investeringar 2025-09-30
- 2271812 Köpeavtal lös egendom Dnr FSK 2025/616
- FSK 2025/16-25 Resebeslut Studieresa Norge 2-4 sep 2025 Carina Jonsson och Lars Cha
- FSK 2025/16-26 Resebeslut Studieresa Norge 2-4 sep 2025 för Anders Kindberg
- FSK 2025/16-30 Bilaga 2 Delegationsbeslut övrigt

§ 5**Tertialrapport Tertial 2 för fastighetsnämnden 2025**

FSK 2025/4

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden beslutar att godkänna kontorets förslag till tertialrapport 2, 2025 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att godkänna kontorets förslag till budgetjustering om 1,4 mnkr avseende ökade kostnader i samband med övertagandet av drift- och förvaltningsansvar för Kämpingeskolan. Den totala kostnaden är fördelad mellan drift om 0,4 mnkr, avskrivningar om 0,2 mnkr och räntekostnader om 0,8 mnkr.
3. Fastighetsnämnden beslutar att godkänna kontorets förslag till budgetjustering avseende ej aktiverbara utgifter om 12,2 mnkr inom driftbudgeten och - 12,2 mnkr inom investeringsbudgeten.
4. Fastighetsnämnden beslutar att godkänna kontorets förslag till budgetjustering om -3,5 mnkr för klimatinvesteringar.
5. Fastighetsnämnden beslutar att godkänna kontorets förslag till budgetjustering om 44,4 mnkr avseende ökade kapitalkostnader.
6. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Frank Hojem (C) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

1) Ordföranden Clara Lindblom (V), Anders Österberg m.fl. (S), Martin Hansson (MP), Sergej Salnikov (SD) och Hansi Karppinen (L) föreslår (se beslutet).

2) Vice ordföranden Henrik Virro m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

1. Att fastighetsnämnden delvis godkänner kontorets förslag till tertialrapport 2, 2025 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Att avslå fastighetskontorets begäran om budgetjusteringar enligt tertialrapport 1 för 2025 och istället uppdra åt kontoret att vidta åtgärder för att anpassa verksamheten till beslutad budgetram.
3. Att uppdra åt fastighetskontoret att framöver uppvisa återhållsamhet i investeringstakten och prioritera investeringar strikt utifrån verksamhetsnytta, ekonomisk hållbarhet och tydlig samhällsnytta.
4. Att uppdra åt fastighetskontoret att snarast ta fram en åtgärdsplan som säkerställer att fastighetsnämndens överskottsmål för år 2025 uppnås.
5. Att uppdra åt fastighetskontoret att redovisa tydliga motåtgärder för samtliga identifierade kostnadsökningar inom driftbudgeten och aktivt arbeta med effektivisering och kostnadsreducering.
6. Att avbryta stadens engagemang i Hästa gård och inleda en process för att sälja gården, med målet att överlåta utvecklingen till en privat aktör som kan skapa en långsiktigt hållbar och ekonomiskt bärkraftig verksamhet.
7. Att uppdra åt fastighetskontoret att revidera intäktsprognoser för försäljning av anläggningstillgångar utifrån mer realistiska och försiktiga bedömningar för att undvika ytterligare ekonomiska avvikelser.
8. Att därutöver anföra följande:

Moderaterna bejakar Stockholms styrkor och särart, och tror passionerat på stockholmarnas potential och möjligheter inför framtiden. Vår vision för Stockholm är en modern, öppen, trygg, hållbar, tillåtande och framtidsinriktad stad där det finns en mångfald av människor, företag och företagare. I vårt Stockholm bemöts utmaningar genom samarbeten mellan staden, företagen, akademin och det civila samhället. Hit ska forskare, turister, investerare och studenter från hela världen söka sig. Stockholm ska vara en stad för alla – barn och unga, vuxna och äldre, inflyttade och de som bott här hela livet, företagare och anställda. Här ska det vara enkelt att leva och utvecklas, oavsett livssituation och tid i livet. Stockholm ska fortsätta utvecklas i takt med vad stockholmarna önskar, behöver och drömmer om.

Tertialrapport 2 för fastighetsnämnden 2025 utgår naturligt nog från majoritetens budget, men när vi granskar resultatet för de första åtta månaderna ser vi stora brister i såväl ekonomisk disciplin som styrning. Det är tydligt att

majoriteten inte har kontroll över flera centrala frågor, och konsekvenserna för framtiden är allvarliga.

Staden lånar idag en miljon kronor per timme, vilket är en extremt oroande utveckling. Denna nivå av skuldsättning är inte långsiktigt hållbar och riskerar att skapa en ekonomisk situation där kärnverksamheter måste skäras ned eller skatterna höjas för att betala för den misskötta budgeten. Att majoriteten fortsätter att belasta stadens ekonomi på detta sätt är ett bevis på bristen på långsiktigt ansvarstagande. Vi kan inte fortsätta på denna väg utan att allvarliga konsekvenser uppstår för stadens framtida generationer. Att kontoret inte lyckas nå sina mål om budgetföljsamhet är särskilt allvarligt när staden som helhet har en urholkad ekonomi. Att fastighetskontoret behöver begär ytterligare budgetjusteringar i tertialrapport 2 visar på att den ekonomiska kontrollen fallerat. Att fastighetskontorets löpande kostnader har blivit dyrare i nästan alla delar än planen för 2025 måste mötas av en tydlig politisk signal om att detta är oacceptabelt.

Majoriteten fortsätter flytta uppbokade kostnader från investeringar till driftbudget. Det vittnar om att majoriteten antingen inte har kontroll på ekonomirutinerna i sin projektverksamhet alternativt att majoriteten försöker skapa ökat investeringsutrymme genom att flytta utgifter från investeringar till den löpande driften. Oavsett vilket är det självklart problematiskt och majoriteten måste säkra att investeringsbudget följs utan att fixa och trixa i bokföringen. Oavsett så ser vi att majoriteten stramar upp sina egna rutiner kring denna hantering så detta inte återupprepas.

Det är givetvis positivt att förvaltningen anser sig klara av målen om energieffektivitet, men samtidigt så uttrycker förvaltningen själv att det är mycket på grund av årets väderlek. Staden kan inte vara beroende av mild väderlek, utan måste växla upp arbetet med energieffektivisering med tanke på klimatförändringarna.

Flera stora fastighetsprojekt är försenade, och majoriteten verkar sakna en plan för att hantera dessa risker. Det är anmärkningsvärt att projekt som skulle kunna bidra till stadens klimatomställning, som solcellsinstallationer, fortfarande drar ut på tiden. Detta visar på en ineffektivitet som majoriteten inte tar på allvar. Vi förhåller oss också skeptiska till hur förvaltningen kan anse att de uppnår målen 1.1 och 1.5 när vi vet att det råder en akut anläggningsbrist i Stockholm för idrottande. Många av de projekt som initierades under förra mandatperioden fortsätter skjutas på framtiden. Vi förhåller oss skeptiska till anläggningar som

endast är på planeringsstadiet, då mandatperioden har visat att vänsterstyret gärna utreder men sällan genomför. Nu senast idrottsanläggningen vid Vårby IP.

Samtidigt ser vi att fastighetsbeståndet inte renodlas som utlovat. Hötorgshallen och Hästa Gård är exempel på objekt som borde säljas för att frigöra resurser och fokusera på stadens kärnverksamheter. Vi ställer oss också starkt kritiska till renoveringen av Kämpingskolan för Järva stadsdelsförvaltning. Dagens lokaler är nyrenoverade och det är ett ineffektivt användande av skattebetalarnas pengar att genomföra detta. Vi är mycket oroade över att vänsterstyret fortsätter vara så frikostiga med skattebetalarnas pengar.

Tertialrapporten visar på en utveckling där budgetramar töjs, investeringar accelereras, och avvikelser accepteras utan tillräckliga kompensatoriska åtgärder. För att säkerställa långsiktig hållbarhet i nämndens ekonomi och upprätthålla kommunfullmäktiges mål behöver fastighetskontoret ges tydliga styrsignaler att anpassa sig efter befintlig budget, att uppnå uppsatta resultatmål och att hushålla med stadens resurser även i tider av kostnadstryck.

3) Frank Hojem (C) föreslår att nämnden delvis godkänner förvaltningens förslag till beslut samt att därutöver anföra följande:

Redovisningen i tertialrapporten utgår från den sittande majoritetens mål och budget. I tertialrapport 2 för fastighetsförvaltningen anses som vanligt så gott som alla mål uppfyllda, vilket grundar sig i ett utvärderingssystem som verkar ignorera det verkliga utfallet. Förvaltningens arbete förtjänar erkännande, men Stockholm har stora utmaningar och rapporten blottlägger att styret gör för lite för att möta problemen.

Vi ser att flera investeringsprojekt är försenade och när projekten inte genomförs i tid riskerar det att slå direkt mot stadens kärnverksamheter - barn som väntar på skolor och idrottshallar, äldre som behöver vårdboenden och föreningar som behöver tillgång till ändamålsenliga lokaler.

Underhållsskulden i stadens fastigheter är fortsatt stor och rapporten ger ingen tydlig plan för hur den ska hanteras. Vi menar att detta är ett resultat av bristande framförhållning och en politik som skjuter problemen framför sig. När underhåll inte prioriteras leder det till dyrare akuta insatser och sämre villkor för de verksamheter som använder lokalerna.

Det är viktigt att fastighetskontoret fortsätter arbetet med driftoptimeringar och energieffektiva lösningar samt hela tiden flyttar fram klimatambitionerna vid nyproduktion. Installationen av vegetationsklädda tak ska vara normativt utgångsläge vid all nyproduktion av fastigheter där staden är byggherre.

Stockholm ska bedriva en aktiv fastighetsförvaltning i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy. Detta innebär både strategiska försäljningar och förvärv av fastigheter, liksom att inför nya investeringar pröva en ökad andel inhyrda lokaler. Nämnden ska äga och utveckla byggnader som långsiktigt behövs för stadens olika verksamheter, eller som är av strategiskt intresse för stadens uppdrag. Andra byggnader ska prövas att avyttras. Fastighetsnämnden ska ha ett renodlat fastighetsbestånd. Det är viktigt att samarbetet med idrottsnämnden, idrottsförbund och föreningar i frågor som rör idrottsanläggningar såväl vid nybyggnation som renovering fungerar väl.

Anläggningsstrategin ska uppnås till 2030.

Det ska också vara enkelt för Stockholms medborgare, föreningar och förbund att följa vilka idrottsanläggningsprojekt som planeras och budgeteras för.

Beslutsgång

Ordföranden Clara Lindblom (V) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Clara Lindblom (V), Anders Österberg m.fl. (S), Martin Hansson (MP), Sergej Salnikov (SD) och Hansi Karppinen (L).

Särskilt uttalande

Hansi Karppinen (L) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Tertialrapporten för fastighetsnämnden visar återigen på de problem som uppstår när den rödgröna majoriteten inte förmår att styra med framförhållning och ansvar. Förseningar, omprioriteringar och bristande budgetdisciplin präglar nämndens styrning. Investeringar skjuts på framtiden, projekt blir dyrare än planerat och viktiga upprustningar av stadens byggnader dröjer. Det är stockholmarna som får betala priset i form av försenade idrottshallar, eftersatt underhåll och en långsammare klimatomställning.

Liberalerna har lagt fram ett budgetförslag som prioriterar långsiktig hållbarhet, ordning och reda i ekonomin samt

satsningar som gör skillnad för både klimatet, föreningslivet och stockholmarna i vardagen. Vårt förslag stärker resurserna för energieffektivisering, återbruk och förnybar energi vilket både minskar stadens klimatpåverkan och ger lägre driftkostnader på sikt. Vi vill också att en särskild kulturhistorisk fond inrättas och används för att värna Stockholms unika kulturmiljöer, som i dag riskerar att förfalla på grund av majoritetens bristande prioriteringar.

När renoveringar och upprustningar drar ut på tiden drabbas inte bara stadens egen verksamhet utan också det civila samhället. Föreningar som hyr idrottshallar, kulturaktörer i medborgarhus och småföretagare i stadens fastigheter möts av osäkerhet, högre kostnader och i vissa fall försämrade förutsättningar att bedriva sin verksamhet. Vårt alternativ är att säkerställa ett planerat och stabilt underhåll som gör att verksamheter kan utvecklas i stället för att stoppas upp av oförutsedda avbrott.

Majoritetens hantering innebär att osäkerheten i nämndens ekonomi ökar och att förvaltningen tvingas begära återkommande budgetjusteringar. Vårt alternativ innebär en stabilare styrning med tydliga prioriteringar: starkare underhållsarbete, ökat fokus på klimat och miljö, en aktiv användning av kulturhistoriska fonden och bättre planering som ger förutsättningar för föreningsliv och företagare att blomstra. På så sätt kan fastighetsnämnden leverera mer för stockholmarna än vad den nuvarande majoriteten förmår.

Ersättaryttrande

Lovisa Hedén (KD) lämnar ersättaryttrande enligt följande:

1. Att fastighetsnämnden delvis godkänner kontorets förslag till tertialrapport 2, 2025 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Att avslå fastighetskontorets begäran om budgetjusteringar enligt tertialrapport 2 för 2025 och istället uppdra åt kontoret att vidta åtgärder för att anpassa verksamheten till beslutad budgetram.
3. Att ge i uppdrag till fastighetskontoret att visa större återhållsamhet i investeringstakten och prioritera investeringar strikt utifrån verksamhetsnytta, ekonomisk hållbarhet och tydlig samhällsnytta.
4. Att ge i uppdrag åt fastighetskontoret att presentera en åtgärdsplan som säkerställer att fastighetsnämndens överskottsmål för år 2025 uppnås.

5. Att ge i uppdrag åt fastighetskontoret att redovisa åtgärder för samtliga identifierade kostnadsökningar och aktivt arbeta med effektivisering och kostnadsreducering.
6. Att därutöver anföra följande:

Kristdemokraternas vision för Stockholm är en trygg, hållbar och mänsklig stad där skattebetalarnas pengar används ansvarsfullt och där medborgarna kan lita på att investeringar gör verklig skillnad i vardagen. Vi vill se en stad som fungerar genom hela livet – där barn, unga, vuxna och äldre får tillgång till välskötta lokaler, god service och trygga miljöer. För att nå dit krävs en stabil ekonomi, ordning och reda i budgeten samt långsiktiga prioriteringar som sätter stockholmarnas bästa främst.

Som fastighetskontoret lyfter fram i tertialrapporten har ökade kostnader inneburit att man nu ansöker om mer medel för att täcka underskottet. Det är beklagligt hur majoritetens bristande disciplin och styrning gång efter annan resulterar i en ökad nota för skattebetalarna. Vi kristdemokrater påpekar återkommande vid beslut om olika investerings- eller upprustningsprojekt att det är av största vikt att effektivisera kostnader och hushålla med skattebetalarnas pengar. Trots detta ser vi alltför ofta att projekt inte håller tidplan eller budget. Fastighetskontoret framhåller att man gör grundliga analyser vid större ekonomiska avvikelser, men vi menar att det är inte tillräckligt. Mer behöver göras för att säkerställa verksamhetens ekonomiska hållbarhet för skattebetalarnas skull.

Den bristande budgetuppföljningen resulterar i att nämnden endast delvis når kommunfullmäktiges verksamhetsmål 3:1 om en stabil ekonomi. Det är ytterst problematiskt att fastighetsnämnden gång på gång överskrider budget och tidsplaner vilket tar resurser från andra satsningar – exempelvis inom välfärden. Att kontoret endast når upp till en avtalsuppföljning på 74% ser vi som undermåligt när det är så stora summor skattepengar som faktiskt hanteras.

Vi ser också med oro på att majoriteten allt oftare väljer att bygga i egen regi när det vore mer ändamålsenligt och kostnadseffektivt att använda privata aktörer. Detta driver upp kostnader och försvårar en effektiv användning av skattemedlen.

Vi kristdemokrater anser inte att den begärda budgetjusteringen är motiverad då mycket kan göras inom den egna verksamheten för att effektivisera kostnader. Majoriteten brister framför allt i att inte disciplinerat nog

kunna välja och genomföra de projekt man åtar sig, men det blir också tydligt att förvaltningen av det befintliga beståndet är bristfällig. I tertialrapporten framgår minskade hyresintäkter till följd av ökat antal vakanta lokaler, vilket innebär att det befintliga beståndet inte skapar den nytta för medborgarna som det borde och en möjlig intäktskälla minskas. Likaså hade kontorets kapitalkostnader varit lägre om beslutet kring förvärv och upprustning av Kämpingeskolan aldrig hade fattats. Vi var från början starkt kritiska till beslutet och nu visar tertialrapporten att det innebär en kostnadsökning som kontoret inte har råd med.

Inom fastighetsnämndens ansvarsområde finns för Stockholm mycket viktiga landmärken och det är av central vikt att dessa vårdas och förvaltas med stockholmarnas bästa i fokus. Vi vill fortsatt se ett aktivt arbete med att skapa nya anläggningar som möjliggör fritidsaktiviteter för barn och unga men samtidigt ser vi behovet av att i första hand se över och prioritera inom det befintliga beståndet innan nytt byggs.

Handlingar i ärendet

- FSK 2025/4-7 (Godkänd - R 1) Tertialrapport Tertial 2 för fastighetsnämnden 2025
- FSK 2025/4-1 Bilaga 1 Investnetto FSK
- FSK 2025/4-2 Bilaga 2 Investnetto idrott
- FSK 2025/4-3 Bilaga 3 Investeringar
- FSK 2025/4-4 Bilaga 4 KommentarerStoraProjekt_T2 2025
- FSK 2025/4-5 Bilaga 5 Ansökan om budgetjusteringar för sarskilda-ändamål - investeringar
- FSK 2025/4-6 Bilaga 6 Ansökan-om-budgetjusteringar-for-sarskilda-andamal--drift

§ 8**Remiss av Motion om att göra Stockholms
parkeringsgarage till skyddade utrymmen. Remissvar
FSK 2025/403****Beslut**

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Clara Lindblom (V) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Sergej Salnikov (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Sverigedemokraterna är positivt inställda till motionens syfte att stärka stadens beredskap genom att använda befintliga parkeringsgarage som skyddade utrymmen. Vi delar uppfattningen att det är viktigt att öka tillgången till skydd vid kris eller konflikt, särskilt i urbana miljöer där befintliga skyddsrum inte räcker till.

Vi vill samtidigt uppmärksamma att vi själva den 1 september 2025 har lämnat in en motion till Kommunfullmäktige om att utreda möjligheten att använda stadens fastigheter, arbetstunnlar, tekniska utrymmen och andra robusta strukturer som skyddsutrymmen. Vårt förslag är därmed mer heltäckande och syftar till att ta ett bredare grepp om stadens befintliga infrastruktur för att stärka skyddet för civilbefolkningen.

Vi ser gärna att stadens arbete med skyddade utrymmen samordnas och utvecklas i linje med detta bredare perspektiv.

Frank Hojem (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi tackar för Fastighetskontorets yttrande och delar Fastighetskontorets bedömning att arbetet med skyddsrum och skyddade utrymmen behöver ske i nära samverkan med MSB och andra relevanta aktörer. Samtidigt menar vi att stadens ansvar för invånarnas trygghet kräver att Stockholm agerar mer proaktivt.

Att enbart hänvisa till nationella uppdrag och finansiering riskerar att fördröja viktiga lokala åtgärder, samtidigt som säkerhetsläget är kraftigt försämrat. Som motionen påpekar saknas skyddsrum i flera stadsdelar, och parkeringsgarage med sin robusta konstruktion och underjordiska placering kan snabbt och relativt enkelt bidra till ökad skyddskapacitet.

Fastighetskontorets identifiering av tre lämpliga garage är ett bra första steg, men bör kompletteras med en bredare kartläggning av hela Stockholm Parkering AB:s bestånd. Det skulle ge staden en tydligare bild av vilka resurser som redan finns och hur dessa kan utvecklas för att stärka beredskapen.

Vi ser därför behov av att Fastighetskontoret markerar en vilja att gå vidare med lokala initiativ och förberedelser för att anpassa fler parkeringsgarage och andra lämpliga lokaler till skyddade utrymmen, samt föra en proaktiv dialog med MSB och andra nationella myndigheter om behoven.

Handlingar i ärendet

- FSK 2025/403-2 (Godkänd - R 1) Motion om att göra Stockholms parkeringsgarage till skyddade utrymmen. Remissvar
- FSK 2025/403-1.1 Bilaga 1 Motionen

§ 9**Remiss av Motion om att skydda kulturhistoriskt viktiga fastigheter i privat ägo. Remissvar**

FSK 2025/404

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Hansi Karppinen (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

1) Ordföranden Clara Lindblom (V), Anders Österberg m.fl. (S), Martin Hansson (MP), vice ordföranden Henrik Virro m.fl. (M), Sergej Salnikov (SD) och Frank Hojem (C) föreslår (se beslutet).

2) Hansi Karppinen (L) föreslår att nämnden beslutar att bifalla motionen samt att därutöver anföra följande:

I motionen lyfter vi fram behovet av att stärka skyddet för kulturhistoriskt viktiga fastigheter i privat ägo. Liberalerna menar att staden har ett ansvar att bevara vårt gemensamma kulturarv och värna särskilt värdefulla byggnader för både nutida och framtida generationer. Motionen föreslår därför nya strategier, tydligare riktlinjer samt möjlighet att agera vid försummelse för att säkerställa att dessa byggnader skyddas och underhålls på ett långsiktigt sätt.

Liberalerna har i flera år drivit kravet på att ha en kulturhistorisk fond för de fastigheter staden äger. En fastighetsägare i Stockholm är en del av Stockholms historia, vilket bör gälla alla ägare.

Vi vill tacka för det positiva svaret. Det gläder oss särskilt att kontoret instämmer i vikten av kommunens ansvar i skyddet av särskilt värdefulla byggnader och att kontoret ser behovet

av att följa utvecklingen i samband med den nya plan- och bygglagstiftningen.

Beslutsgång

Ordföranden Clara Lindblom (V) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Clara Lindblom (V), Anders Österberg m.fl. (S), Martin Hansson (MP), vice ordföranden Henrik Virro m.fl. (M), Sergej Salnikov (SD) och Frank Hojem (C).

Handlingar i ärendet

- FSK 2025/404-2 (Godkänd - R 1) Remiss av Motion om att skydda kulturhistoriskt värdefulla fastigheter i privat ägo. Remissvar
- FSK 2025/404-1.1 Bilaga 1 Motionen

§ 10**Remiss av Motion om att värna stadens föreningsliv från vräkningar till följd av hyreshöjande renoveringar.****Remissvar**

FSK 2025/405

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Hansi Karppinen (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

1) Ordföranden Clara Lindblom (V), Anders Österberg m.fl. (S), Martin Hansson (MP), vice ordföranden Henrik Virro m.fl. (M), Sergej Salnikov (SD) och Frank Hojem (C) föreslår (se beslutet).

2) Hansi Karppinen (L) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen samt att därutöver anföra följande:

Stockholms föreningsliv är en ovärderlig del av stadens sociala sammanhållning. Det är i föreningarna barn och unga hittar gemenskap, det är där vuxna möts och engagerar sig, och det är genom föreningslivet som våra kulturhistoriska byggnader fylls med liv och blir tillgängliga för stockholmarna. Ändå har vi gång på gång sett hur staden låter föreningar bära konsekvenserna när byggnader förfaller och renoveringar till slut måste göras. Resultatet blir kraftigt höjda hyror eller i värsta fall vräkningar, något som slår hårt mot både verksamheterna och de människor som är beroende av dem.

Vi menar att det är hög tid att staden tar sitt ansvar. Därför vill vi liberaler se en kulturhistorisk fond som kan bidra till att täcka de kostnader som uppstår när våra mest värdefulla byggnader rustas upp. På det sättet kan vi undvika att hyrorna

skenar och i stället skapa stabilitet för föreningar som redan kämpar med små ekonomiska marginaler. En sådan fond är inte en lyx, utan en nödvändig investering i både vårt kulturarv och i ett starkt civilsamhälle.

Fastighetskontoret lyfter de stora utmaningar som finns med underhåll och kostnadstäckning, men här räcker det inte att konstatera problemen. Den rödgröna majoriteten har alltför ofta låtit renoveringar ställas mot föreningslivet. Vi menar att staden måste klara av att göra båda delarna: bevara våra historiska byggnader och samtidigt ge föreningarna rimliga villkor. Det kräver politiska prioriteringar, långsiktighet i budgeten och ett aktivt ansvarstagande.

För oss Liberaler är föreningslivet inget särintresse, det är en grundbult i ett levande Stockholm. Med en kulturhistorisk fond och en tydligare vilja att värna föreningarna kan vi se till att renoveringar inte blir ett hot, utan en möjlighet, för både stadens byggnader och de verksamheter som ger dem mening.

Beslutsgång

Ordföranden Clara Lindblom (V) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Clara Lindblom (V), Anders Österberg m.fl. (S), Martin Hansson (MP), vice ordföranden Henrik Virro m.fl. (M), Sergej Salnikov (SD) och Frank Hojem (C).

Handlingar i ärendet

- FSK 2025/405-2 (Godkänd - R 1) Remiss av Motion om att värna stadens föreningsliv från vräkningar till följd av hyreshöjande renoveringar. Remissvar
- FSK 2025/405-1.1 Bilaga 1 Motionen

§ 11**Remiss av Näringslivspolicy inklusive etableringsstrategi för Stockholms stad. Remissvar**

FSK 2025/451

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Hansi Karppinen (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

1) Ordföranden Clara Lindblom (V), Anders Österberg m.fl. (S), Martin Hansson (MP), Sergej Salnikov (SD) och Frank Hojem (C) föreslår (se beslutet).

2) Vice ordföranden Henrik Virro m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Att justera den föreslagna policyn i enlighet med vad som anförs nedan.
3. Att därutöver anföra följande:

Tack vare företag, forskning och innovation har Stockholm i hundratals år varit en samlingspunkt för människor och nya idéer. Det är tack vare dragningskraften företag har haft som Stockholm inte bara är Sveriges politiska, utan också ekonomiska och sociala, centrum. Det är företagen – stora som små – vi har att tacka för Stockholms välstånd. Därför är frågan om vilket näringslivsklimat Stockholm ska ha, en av de mest avgörande när vi också ställer oss frågan vilket Stockholm vi ska ha i framtiden.

Näringslivspolicyn som togs fram under den grönblå majoriteten hade som ambition att Stockholm skulle ha Sveriges bästa företagsklimat. Denna ambition finns inte att finna i den uppdaterade versionen till näringslivspolicy. Det är en olycklig ambitionssänkning som riskerar både Stockholms välstånd och välfärd.

Den tidigare policyn la fokus på service, dialog och samverkan medan det nya förslaget är betydligt mer detaljerat och styrande. Styrkan och hemligheten bakom Stockholms ekonomiska och företagsmässiga framgångar har varit näringslivets bredd och det nära samarbetet med universitet och forskningsinstitut. Men i den nuvarande policyn gör man tydligt att det finns fyra prioriterade områden; tech och startups, life science, grön och hållbar omställning samt besöksnäring. Detta samtidigt som staden nu ska prioritera etableringar som främjar grön omställning, hållbar stadsutveckling och cirkularitet samt att innovationsklimatet definieras uttryckligen som ett som främjar hållbarhet.

Vi känner igen tongångarna från tidigare under mandatperioden. Men exemplen på när politiken framgångsrikt styrt näringslivet är färre än exemplen på det motsatta. Stockholms stad har de senaste åren gjort tydligt – inte minst kopplat till turerna kring nyföretagarrådsgivningen – att man saknar förståelse för företagsamhet och tillväxt. Företagsklimatet försämras, nyföretagandet är det lägsta det varit på nästan 20 år och beslutet att flytta över nyföretagandet från SBR till arbetsmarknadsförvaltningen vittnar om hur det politiska styret snarare ser nyföretagande som en arbetsmarknadspolitisk insats snarare än en välståndsbyggare.

Det är bra att den uppdaterade policyn tar sikte på att Stockholms ska vara mer konkurrenskraftigt internationellt. Dock är stora delar av näringslivet numera överens om att det största hotet emot Stockholm och i längden hela Sveriges konkurrenskraft är Arlanda. Stockholmmåste tala med en gemensam, stark röst för att öka tillgängligheten till Stockholm från och till resten av världen. Här finns det lite hopp att finna hos majoriteten.

Förutom Arlanda rör kritiken gentemot Stockholms stad från företagare tillstånds- och tillsynsprocesser. Staden ämnar nu lägga större fokus på NKI/NUI-mätningar samt trygghetsundersökningar, varumärkesmätningar och internationella rankingar. Utöver detta ska varje stadsdelsnämnd årligen analysera sitt lokala företagsklimat.

Vi ser risken att staden kommer bli allt sämre på att se skogen för alla träden. Företagsklimatet kommer inte att bli bättre tack vare mätningar. Det kommer bli bättre när förståelsen för och företagares vardag ökar och en genomgripande kulturförändring gjorts inom Stockholms stad.

Politiker och förvaltningar behöver inse att Stockholms näringsliv – från internationella storföretag till nyetablerade småföretagare – i regel försöker utveckla Stockholm till det bättre. Det räcker inte med att staden internt har en bättre bild av ansvarsfördelningen mellan förvaltningarna som den nya policyn tar sikte på. För inte minst småföretagare är tillståndsdjungeln Stockholms stad en tidsslukare och återkommande källa till huvudvärk. Det måste gå snabbare att få ett ja eller hjälp från staden och företagare som under lång tid varit välskötta behöver bemötas med större tillit vad gäller tillsyn.

Företag som fuskar eller begår illegal verksamhet ska möta både staden och andra myndigheters fulla motstånd, men i de allra flesta fallen är stadens viktigaste roll bara att vara en möjliggörare. Det handlar om att korta handläggningstider, automatisera det som kan göras (här finns flera andra kommuner Stockholm kan följa) samt att förvaltningar och kontor i betydligt högre utsträckning behöver samspela och tala med samma röst. Det är därför Moderaterna vill samla tillsyn och tillstånd under en enhet och det är obegripligt varför Stockholm ska tolka nationella lagstiftningar strängare och mer tillväxthämmande (exempelvis öppettiderna för gårdsförsäljning).

Stockholms företagare är återkommande utsatta för brott. Regeringen gör allt i sin makt för att öka tryggheten i Sverige och resten av landet men det lokala stödet och hjälpen kommer aldrig helt kunna ersättas av nationella insatser. Antalet trygghetskameror behöver bli fler i framför allt våra utsatta områden och företagare som utsätts för brott måste få stöd från staden. Det är därför Moderaterna vill se att staden inrättar en brottsofferjour för att enkelt kunna ge vägledning och stöd till företag som har drabbats av brottslighet.

Ambitionen i det nya förslaget till näringslivspolicy är god, men förståelsen för Stockholms näringsliv saknas. Den nya policyn riskerar att fjärma sig från det som företagen faktiskt efterfrågar. Stockholm behöver en näringslivspolitik som är flexibel, lyhörd och okomplicerad. Inte ännu ett dokument fullt av mål, delmål och administrativa processer.

Stockholms företag utgör stommen i det som görs och kan göras i Stockholm. Förhoppningsvis kommer företag fortsätta föra människor, innovationer och kapital från olika delar av stan, Sverige och världen samman. De kommer utveckla nya idéer, tjänster, produkter och skapa sådant som ligger långt bortom föreställningsvärlden för kommunala målsättningar. Inför det kan vi som politiker inte göra mycket annat än fascineras, vara tacksamma över ringarna det ger på vattnet – och förhoppningsvis känna stolthet över att vi gjorde vår del i att underlätta att det kunde ske just i Stockholm.

Hansi Karppinen (L) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Att justera den föreslagna policyn i enlighet med vad som anförs nedan.
3. Att därutöver anföra följande:

Det är positivt att Stockholm tar fram en uppdaterad näringslivspolicy och etableringsstrategi. Samtidigt vill vi framhålla flera brister i policyn och riktningen. Den rödgröna majoriteten har under en längre tid visat bristande intresse för att utveckla stadens företagsklimat i praktiken. Företagare återkommer till att de inte upplever staden som särskilt välkomnande, och detta är ett allvarligt problem som policyn inte adresserar på ett tillräckligt tydligt sätt. I årets rankning av företagsklimat tappar Stockholms stad 43 placeringar och hamnar på plats 151.

En välkomnande attityd

Det är i stadens bemötande av företagare som den största kritiken finns. Många företag vittnar om att de snarare möts av misstro än av en serviceinriktad och problemlösande inställning. Detta måste ändras i grunden. Stockholm behöver ett förhållningssätt där företagen ses som en partner och möjliggörare, inte som ett problem. Den rödgröna majoriteten talar gärna om tillväxtens betydelse, men utan en tydlig förändring i stadens attityd riskerar det att stanna vid ord.

Stöd till nyföretagande

Att Nyföretagarcentrum lagts ner är ett tydligt exempel på hur stödet till entreprenörer har försvagats. Staden borde snarare ha byggt vidare på den funktionen. Andra kommuner, som Solna, erbjuder i dag coacher som lotsar nya företag hela vägen från idé till etablering, och det är ett arbetssätt som ofta lyfts fram som gott exempel av näringslivet självt. Stockholm bör pröva en liknande modell. I policyn nämns småföretagare bara i förbifarten – trots att det är just de små och medelstora företagen som står för den största potentialen till nya jobb. Vi

vill därför betona vikten av att återupprätta ett tydligt stöd för nyföretagande och att särskilt lyfta småföretagens villkor i policyn.

Tillstånd och tillsyn

När det gäller tillstånd och tillsyn borde stadens uttalade inriktning vara ”Lätt att göra rätt”. Om en företagare begår ett mindre misstag eller administrativt fel och själv påtalar det, ska det kunna rättas enkelt utan att leda till sanktioner. I dag upplever många företagare snarare motsatsen – att små fel kan leda till stora konsekvenser. Här måste en kulturförändring ske. Dessutom måste de nämnder som ansvarar för tillstånd och tillsyn arbeta tätare tillsammans. Företagare ska inte behöva navigera mellan en mängd olika kontaktpersoner i samma ärende. Den rödgröna majoriteten har hittills inte prioriterat att samordna stadens processer, och resultatet blir en tungrodd byråkrati som hämmar företagandet.

Dialog med näringslivet

Policyn nämner att näringslivets framkomlighetsbehov ska beaktas, men det räcker inte. Vi vill att staden uttryckligen åläggs att föra en löpande dialog med näringslivet, och att denna dialog inte bara handlar om information i efterhand. Staden måste aktivt inhämta och tillämpa näringslivets behov i planeringen och kommunikationen av förändringar i trafikmiljön och det offentliga rummet. Kommunikation ska ske ömsesidigt och i realtid, så att företag ges faktisk möjlighet att både påverka och anpassa sig.

Internationell tillgänglighet

Under avsnittet om infrastruktur och internationell tillgänglighet behöver policyn utvecklas ytterligare. Internationell tillgänglighet, välfungerande infrastruktur och god framkomlighet är grundläggande för tillväxt och besöksnäring i Stockholm. Det handlar både om människors möjlighet att resa och om att varor och tjänster ska kunna levereras på ett effektivt sätt. Samtidigt är energiförsörjningen en central faktor för att stadens näringsliv ska vara konkurrenskraftigt. Stadens rådighet är delvis begränsad, vilket gör samverkan på regional, nationell och internationell nivå avgörande. Vi vill särskilt framhålla att staden måste verka för att kapaciteten vid Arlanda utvecklas i takt med framtidens behov, inte minst med hänsyn till forskningens och näringslivets krav på internationell tillgänglighet. Den rödgröna majoriteten har hittills visat en passiv hållning i dessa frågor.

Mångfald och levande stadsmiljöer

För att Stockholm ska vara en attraktiv och levande stad är det centralt att stadens bottenvåningar används på ett sätt som skapar aktivitet och social interaktion. En varierad mix av verksamheter såsom butiker, caféer, kulturaktörer och serviceinrättningar bidrar till trygghet, engagemang och en dynamisk stadsmiljö. Stadens nämnder och bolag bör därför arbeta aktivt för att främja mångfald i användningen av lokaler och utforma riktlinjer och incitament som möjliggör för både små och lokala aktörer att etablera sig. Genom att säkerställa att bottenvåningarna blir levande och attraktiva kan staden stärka både näringslivets utveckling och den sociala kvaliteten i det offentliga rummet. Fastighetskontoret har fastighetsbestånd med lokaler i bottenvåningar mot större stråk och torg etc. där detta särskilt skulle kunna tillämpas och ses över.

Sammanfattningsvis ser vi positivt på ambitionen att utveckla Stockholms näringslivsarbete. Men policyn lämnar flera viktiga frågor därhän. Attityden till företagare, stödet till nyföretagande, småföretagens villkor, effektivare tillstånds- och tillsynsprocesser, en verklig dialog om framkomlighet samt satsningar på internationell tillgänglighet är frågor som måste ges större tyngd. Den rödgröna majoriteten har hittills inte visat reformvilja på dessa områden, och det riskerar att göra Stockholm mindre attraktivt för företag och entreprenörer framöver.

Beslutsgång

Ordföranden Clara Lindblom (V) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Clara Lindblom (V), Anders Österberg m.fl. (S), Martin Hansson (MP), Sergej Salnikov (SD) och Frank Hojem (C).

Särskilt uttalande

Frank Hojem (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Sedan vänsterstyret tillträdde i Stockholms stad har företagarpolitiken märkbart försvagats och under Tidöregeringen har regelbördan och byråkratin för företagen ökat ytterligare. Det har lett till fler konkurser, stigande arbetslöshet, minskad tillväxt och nyföretagande. Stockholm behöver en förbättrad företagarpolitik.

I förslaget till Stockholms stads näringslivspolicy pekas fyra fokusområden ut: att stimulera tillväxt och företagande, att förbättra servicen och myndighetsutövningen, att skapa mer attraktiva miljöer och ökad framkomlighet samt att öka

tillgången till arbetskraft och rätt kompetens. Det är bra ambitioner, men i realiteten ser det annorlunda ut. Staden stänger dörren för många som vill starta företag. Bara en av tre nyföretagare är kvinnor. Bland unga är det väldigt låg kunskap om att starta och driva företag – men istället fokuserar staden på andra målgrupper.

Centerpartiets ambition är att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat. För att nå dit krävs bland annat att företag inte slussas runt i sina kontakter med staden, utan att det finns ”en väg in” i form av en utpekad kontaktperson för företag, samt en rad ytterligare åtgärder för att förbättra företagens villkor. Vi behöver utveckla allt från bättre dialog mellannäringsliv och politiker till trygghetsskapande åtgärder för näringsidkare för att förebygga utsatthet för rån, hot och våld. Vi vill att unga människor i Stockholm tidigt ska få insikter i företagandets villkor. Staden ska erbjuda koncept som Ung företagsamhet i skolorna och samverka med näringslivet för sommarföretagande, där ungdomar ges möjlighet att sommarjobba som egenföretagare.

Företagarna är våra främsta jobbskapare och utan dem stannar Stockholm. Stockholms stad behöver bli bättre på att ha en god dialog med Stockholms företagare. Stockholms företagare ska känna att staden står på deras sida i kampen mot regelkrångel, byråkrati, bedrägerier och brottslighet. Centerpartiet vill att Stockholms stad erbjuder långtidsarbetslösa att läsa in gymnasiet eller utbilda sig till ett specifikt bristyrke. Vi måste ställa krav på dem som mottar ekonomiskt bistånd att stå till arbetsmarknadens förfogande. Dagens SFI, svenska för invandrare, behöver bli bättre. Centerpartiet vill säkerställa att SFI är ändamålsenlig, ger goda kunskaper i svenska och utgår från de förutsättningar som individen har. Det är också viktigt att man tidigt får kunskap om hur samhället fungerar.

Ersättaryttrande

Lovisa Hedin (KD) lämnar ersättaryttrande enligt följande:

Som politiker i landets huvudstad åligger det oss ett stort ansvar att stärka villkoren för näringslivet i staden; Stockholm är hela Sveriges tillväxtmotor och det lokala näringslivets förutsättningar är därför avgörande för såväl stockholmarna som landet i helhet. Inte minst under rådande lågkonjunktur och mot bakgrund av tidigare års stälbad med skenande räntor och förändrade konsumtionsmönster.

Förra mandatperioden var vi med och tog fram stadens första näringslivspolicy med målet om Sveriges bästa företagsklimat år 2025. Vi noterar att staden saknat en aktuell policy för näringslivet sedan årsskiftet eftersom den tidigare gick ut år 2024. Det är föga förvånande att vänsterstyret först efter tre år vid makten lyckats enas kring en politik för näringslivet, om än försenat och efter flera år av försämrade placering i rankingar över företagsklimat i Sverige. Vad som däremot är anmärkningsvärt är den dissonans som uppstått mellan styrets faktiska politik och de påstådda målsättningarna man slår fast i förslaget till näringslivspolicy.

Man påstår sig vilja främja sund konkurrens samtidigt som man aktivt snedvrider konkurrensen i staden genom bland annat miljözon 3 i city, nya exkluderande upphandlingsregleringar och klåfingrighet i entreprenörers rekryteringar. Tryggheten för företagen ska öka men de kommunala ordningsvakterna är i princip avvecklade; innovation ska främjas men detaljkraven duggar tätt vilket hämmar entreprenörer att själva utveckla sina arbetssätt. Man fastslår att den internationella tillgängligheten ska öka, men man väljer att förbjuda tjänsteresor med flyg. Likaså ska infrastrukturen vara god och framkomligheten öka, samtidigt drar man ner på bussavgångar, tränger bort lastplatser, underfinansierar gatunätet och omöjliggör för gods- och frakt att ta sig fram i city. Listan kan göras lång.

Vi välkomnar att näringslivspolicyn kompletteras med en etableringsstrategi som samlar det viktiga etableringsarbete som staden länge bedrivit. En strategi som främjar tillväxt och arbetstillfällen, samt ser till det befintliga näringslivets behov men även jagar nya etableringar, är mycket bra. Tyvärr uppstår även här en dissonans mellan syftet med strategin och den faktiska politiken man driver. Dess inriktningar skvallrar om att syftet snarare är att näringslivet förväntas delta i att lösa stadens problem med arbetslöshet, kompetensbrist, otrygghet och de orealistiskt högt satta miljömålen, än tvärtom.

Stockholms näringsliv förtjänar bättre politik än såhär.

Handlingar i ärendet

- FSK 2025/451-2 (Godkänd - R 1) Remiss av Näringslivspolicy inklusive etableringsstrategi för Stockholms stad. Remissvar
- FSK 2025/451-1.2 Bilaga 1 Näringslivspolicy för Stockholms stad
- FSK 2025/451-1.3 Bilaga 1.1 Etableringsstrategi för Stockholms stad



§ 12**Remiss av Promemorian En ny lag om kollektivtrafikskydd och Uppdrag att ta fram underlag för ett nationellt program för järnvägs- och kollektivtrafikskydd. Remissvar**

FSK 2025/495

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Clara Lindblom (V) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Handlingar i ärendet

- FSK 2025/495-2 (Godkänd - R 1) Remiss av Promemorian En ny lag om kollektivtrafikskydd och Uppdrag att ta fram underlag för ett nationellt program för järnvägs- och kollektivtrafikskydd
- FSK 2025/495-1.2 Promemoria En ny lag om kollektivtrafikskydd
- FSK 2025/495-1.1 Uppdrag att ta fram underlag för ett nationellt program för järnvägs- och kollektivtrafikskydd

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Clara Julia,Lindblom	2025-10-01
Henrik Olov,Virro	2025-10-01